

DIETARI D'ADAM

PER MARK TWAIN

Dilluns.—Aquesta nova criatura de cabells llargs és ben amoïnadora tanmateix. Va per tot i em segueix sempre. Jo ho de-
testo això, no hi estic fet a la societat. Voldria que romangués amb els altres ani-
mals. Fa fresca avui, el vent és a l'est; em
sembla que tindrem pluja nosaltres. He dit:
nosaltres, on l'he après aquest mot? Ja m'en
recordo, em ve d'aquesta nova criatura.

Dimarts.—He resseguit el meu domini.
La nova criatura l'anomena el Jardí de les
Delícies; per què? No en sé res. Diu que
sembla el Jardí de les Delícies. No és pas
una raó per nomenar-lo així; és una idea
fixa, un caprici. Jo mai no puc donar nom
a res; la nova criatura en distribueix a tot
el que veu abans que jo pugui protestar. I
sempre invoca el mateix pretext: "Això
s'assembla a...". És una fatiga per mi per-
dr'eu en aquests detalls, em fa mal.

Dimecres.—M'he construït un sopluig per
la pluja; però impossible de conservar-lo
pel meu ús exclusiu. La nova criatura s'hi
ha esmunyit; quan la n'he volgut treure,
una font ha brollat dels dors dels seus
cap que li serveixen per mirar. S'ha
eixugat aquesta aigua amb el revés de la
seva pota deixant sentir un planyivól gemo-
gò, semblant al dels altres animals en an-
goixa. Jo prou voldria que callés, però ella
garla sempre; la companyia d'aquesta po-
bra criatura no és pas un plaer per mi, és
més aviat una obsessió.

Jo no he sentit mai la veu humana, i tot
so nou i estrany que ve a torbar el majes-
tuós silenci d'aquestes solituds etèries fei-
reix les meves orelles i em sembla discor-
dant. Aquesta veu nova ressona tan apor-
meu! Ara al meu costat, adés a la meua
orella, primer a l'esquerra, després a la dreta.
? Estic habituats als sons més o menys
atenuats, a les veus llunyanes que vénen a
endolir la immensitat silenciosa que m'en-
volta, veu de la natura, penso, dels vents
a les hoscúries, al rondineig apacible de
les fonts tímides, als brogitis discrets que
neixen en la calma de la nit; tot això em
ve, penso, d'aquests punts lluminosos que
brillen i tremen en el firmament.

La meua existència és menys feliç que
temps enera!

Dissabte.—La nova criatura menja massa
fruita. Nosaltres no en tindrem prou proba-
blement. Encara dic "nosaltres"; és el seu
mot; i el meu també, ara, a còpia de sentir-
li dir. Molta de boira aquest matí; jo, no
em moc de casa meua per aquesta boira; la
nova criatura no se'n neguiteja gaire. Surt
a tot temps i xipolleja pel fang. I parla!
Hom estava tan bé i tan tranquil abans de
la seva vinguda!

Diumenge.—Acabada, la jornada! Aquest
dia esdevé cada cop més fastigós. Ha estat
triat i classificat com a dia de repòs des
del novembre darrer. Abans, tenia jo sis
dies de repòs a la setmana; és també una
de les coses incomprendibles! Hi ha, em
sembla, massa reglaments, massa programes,
massa ordre, i no hi ha prou deixar fer i
"me'n futeisme" (de banda: seria millor
guardar aquesta reflexió per mi). Aquest
matí, he trobat la nova criatura provant de
fer caure pomes de l'arbre prohibit; però
no pot haver-les, s'hi agafa de través i em
sembla que la fruita no corre pas un gran
perill.

Dilluns.—La nova criatura diu que el seu
nom és Eva. Està bé, no hi veig cap ob-
jecció. Diu que aquest nom per cridar-la,
quan tingui necessitat d'ella. Jo li responc
que així tot és debades. Aquesta paraula
sembla exaltar-me en el seu esperit; evi-
dentment, és un mot bonic, un "mot d'e-
fecte", el qual podrà hom encabir quan
sigui l'ocasió. La nova criatura diu que ella
no és una "Cosa", sinó una "Persona".
Això em sembla dubtós; però després de
tot, m'és igual. El que ella pugui ésser
m'importaria poc, si solament volgués de-
ixar-me en pau i romandre tranquil.

Dissabte.—M'he escapollit dimarts darrer;
he pogut gaudir dels dies, construir-me
un altre sopluig, en un lloc arrecerat, i l'he
despistada tant com he pogut, però m'ha des-
cobert per medi d'un animal que ha aman-
sit; i que apella un llop; feia sentir el brogit
lamentable que fa coneixia, i vessava aigua
pels mateixos forats de l'altre dia. M'he
vist obligat de retornar amb ella, ben deci-

dit a emigrar de nou a la primera ocasió.

Comença a demanar-me una colla de co-
ses estúpides; entre altres vol saber perquè
els animals que ella nomena lleons i ti-
gres viuen d'herba i de flors, llavors que
llur dentadura sembla indicar, diu ella,
que estan destinats a menjar-se els uns als
altres. És una ineptitud, perquè si es devo-
raven entre ells, es matarien, i això seria
la introducció sobre la terra d'allò que s'a-
pella "la mort". Llavors, que jo he sentit
dir que la mort no havia encara fet la seva
entrada al món.

Diumenge.—Un diumenge llest!

Dilluns.—Crec que començo a compren-
dre la raó d'ésser de la setmana: és certa-
ment per refer-se de l'engu del diumenge.
Es bastant bona idea, en un país en el qual
les pensades genials són veritablement ra-
res. (De banda: val més guardar per mi
aquesta remarca).

Ha tornat escalar l'arbre.—L'ha n'he tre-
ta.—Ha respost que ningú no la veia.—Sem-
bla considerar aquesta raó com un motiu
suficient per temptar una aventura arris-
cada. El mot "motiu" li produeix un efecte
superb, un efecte d'enveja sobretot.—Un
altre mot a aprofitar.

Dijous.—La nova criatura em conta que
ha estat feta d'una costella presa del meu
cos. Això em sembla dubtós, per no dir
impossible, car palpan-me, veig que no
m'en manca cap...

El mussol és una au que la preocupa
molt; pretén que l'herba no li convé i tem
no poder-lo pujar; creu que cal nodrir-lo
de carn corrompuda. Horror, pitjor pel
mussol; cal que s'acointi del que hom
li dona. Nosaltres no podem canviar tots
els plans existents, a satisfacció del mus-
sol.

Dissabte.—Ella caigué aahir dins el viver,
mirant-se a l'aigua, costum ben seu. Ha sa-
but què és l'ofec i diu que és força desagra-
dable; aquesta experiència l'ha tornada com-
passiva amb les criatures que viuen a l'ai-
gua i que ella nomena "peixos".—Car se-
gueix donant noms als éssers que no en te-
nen cap necessitat. Aquests éssers no vénen,
quan hom els crida, però ella troba això en-
cisador, tan tonta és; ha agafat uns quants
peixos, els ha portats a casa meua i ficats
dins el meu jac per tenir-los calents; jo
els observo de tant en tant, i no veig pas
que hi semblin més feliços que dins l'aigua.
A la caiguda de la nit els llença defora;
no hi vull dormir amb ells, perquè són lle-
fiscosos i ho trobaria desagradable, quan
qualsevol altre tan poc vestit com jo, dor-
mir entre aquests animals.

Diumenge.—Encara el diumenge! Uix!

Dimarts.—S'entrec amb un serpent, ara!
Els altres animals n'estan encantats, car els
amoïnava a força de fer estudis sobre ells.
Jo n'estic igualment satisfet, el serpent parla
i és un repòs per mi.

Dimecres.—Ella diu que el serpent li
aconsella de tastar el fruit de l'arbre; que
menjant-ne trobarà una instrucció acurada,
escolliada, i sense límits. A la qual cosa jo
he respost que seria un altre el resultat,
introduir la mort en el món.

Es una falta: hauria fet millor de guar-
dar la meua reflexió; ella hi ha trobat un
avantatge: donar carn fresca als lleons i
als tigres entristits, i salvar el mussol ma-
lalt. Jo la forgo a malfiar-se de l'arbre; ella
no ho vol. Preveig moltes enquerimades,
però jo emigraré.

Dimecres.—Tinc plaers variats! Aquesta
nit m'he escapat a cavall; he galopat tant
com he pogut, confiant sortir del jardí i
amagar-me en un altre país, abans que els
enigms caiguin a sobre; però he fracassat.
Una hora si fa no fa després de l'aurora,
travessava a cavall una plana florida on
milers d'animals pasturaven, jeien o es di-
vertien a ple cor, tot d'una es desféu entorn
meu una tempesta esfericadora; la plana es
transformà en un caos tumultuós on els
animals es devoraven entre ells. Vaig com-
prendre el sentit d'aquest capgirament. Eva
havia menjat el fruit, i la mort havia vingut
al món!

Els tigres s'abraonaven sobre el meu ca-
vall, no fent cas de l'ordre que jo els donava
de deixar-lo; m'haurien devorat a mi i tot
si haguess romàs... Jo vaig tenir la prudèn-
cia de fugir.

Vaig descobrir aquest amagatall, part de
fora del jardí, i hi vaig romandre agra-
dablement alguns dies; però ella em trobà en-
cara. En el fons, dec convenir que em va
satisfer la seva arribada, car hi ha molt
poc per collir aquí, i ella em portà algunes
d'aquestes pomes. Em vaig veure obligat de
menjar-ne; tenia tanta fam! Era absoluta-
ment contra els meus principis, però con-
fesso que els principis no tenen força o raó
d'ésser sols quan hom està nodrit... a la
societat.

Ella arribà tapada amb branques de fullat-
ge; quan vaig demanar-li l'explicació d'a-
questa mascarada i volguí arrancar-li aquests
vestiments estranys, somrigué i enrogi.
Abans, no havia vist mai ningú, somriure
ni enrogir, i això em semblà tan fora de
lloc com estúpida. Ella em respongué que
ben tot jo mateix em compendria la raó.

Això era perfecte. Afamat com estava,
vaig deixar la poma encetada (certament la
millor que mai hagi tastat, i més acabada la
temporada); em vaig tapar amb ramells i
branques i, parlant-li severament, la vaig
intimar a procurar-se'n d'altres, per no do-
nar-me l'espectacle de la seva nuesa. Ella ho
féu, després ens arribàrem fins al camp
de batalla dels animals; hi recollirem pells,
i n'hi he fet cosir algunes per les grans oc-
asions. Aquests vestits són molt incòmodes,
és veritat, però són elegants, i és aquest el
punt principal per aquesta mena de coses...

Al fons, Eva és un bon camarada. M'a-
dono que la meua solitud m'aplanaria sense
ella, ara que he perdut el meu bé.

Altra cosa: ella pretén que des d'ara som
condemnat a treballar per viure. Llavors
ella em serà molt útil. Jo dirigiré els tre-
balls.

10 dies més tard.—Ella m'acusa d'ésser
en part causa del desastre! És bona, aquesta!
L'any següent.—Li hem posat Cain. Ella
l'ha agafat mentre jo errava per un país del
nord. L'ha atrapat a l'arbreda, a dues milles
de la nostra explotació, potser a quatre, ella
no ho sap pas exactament. En algunes co-
ses és semblant a nosaltres i pot pertànyer
a la nostra raça; almenys és l'opinió d'Eva,
però jo crec que s'equivoca.

La diferència de talla em porta a con-
cloure que és una nova espècie d'animal,
potser un peix, encara que, ficant-lo a l'ai-
gua, s'hagi enfonsat; ella l'ha pescat abans
que l'experiència hagués pogut donar una
solució probadora. Malgrat tot, jo crec que
és un peix; ella no es preocupa del que és,
i no vol prestar-me'l perquè l'examini. No
la puc comprendre. La vinguda d'aquest
darrer petit ésser sembla haver canviat en-
terament la seva natura; Eva és ara temo-
renca, quant a fer experiències. Se n'ocupa
molt més que dels altres animals, sense po-
der explicar perquè. El seu esperit és atón-
tit; tot ho prova. A vegades passeja el peix
a braç tota la nit quan gruny i vol anar a
l'aigua. En aquests moments, ella deixa es-
capar aigua dels forats de la seva cara pels
quals entra el dia, amolla el peix a l'es-
quena, i produeix amb la seva boca sons
molt dolços que el calmen; troba mil medis
de provar-li la seva solitud i la seva ten-
dresa. Jo no l'he vista mai així amb els
altres peixos i les seves maneres em torben
estranyament. Ella portava així els tigres
joves en altre temps, i jugava amb ells
abans que nosaltres haguéssim perdut la
nostra propietat, però això no era més que
un joc; ella no se'n hi preocupava mai tant
àdhuc quan llur nodriment no era del seu
gust.

Diumenge.—Ella no treballa el diumenge;
reposa, fatigada del treball de la setmana;
li plau sentir el seu peix rodolar sobre
d'ella; i fa soroll per divertir-lo, simulant
moegear el que li serveix de potes: això el
fa riure. Jo no he vist mai un peix riure
com aquest. La seva vida m'intriga. He
arribat a estimar el diumenge. Veritable-
ment és fatigós vetllar tota la setmana...
Hi hauria d'haver més diumenges. Al co-
mençament, els trobava fastigosos, però ara
em plauen.

Dimecres.—No és pas un peix. No ho sé,
exactament el què és: fa un brogit diabòlic
quan no està satisfet; quan està content,
diu: "gu, gu". No és fet com nosaltres,
puix que no pot caminar. No és un ocell
puix que no vola, ni una granota puix que
no salta, i no té res de serpent puix que
no s'enfila. Moralment estic segur que no
és un peix i amb tot em sento incapaç de
cerciorar-me si pot nadar o no. S'accontenta
amb rodar, el més sovint d'esquena, les ca-
mes en l'aire. No he vist cap animal fer com
ell. Ja he dit abans que el prenía per un
enigma; ella no comprén el mot, però l'ad-

mira. Al meu judici, és un enigma o una be-
stioleta. Si mor, el guardaré, i examinaré el
seu mecanisme. Mai m'ha intrigat tant la
meua vida.

3 mesos més tard.—La meua perplexitat
augmenta en lloc de minvar. Dormo molt
poc. Ha acabat d'arrossegar-se d'esquena,
i marxa ara a quatre grapes. Amb tot, di-
fereix dels altres quadrípedes, en què les
seves potes de davant són particularment
curtes. També la part principal de la seva
persona s'aguant a dreta en l'aire; no és pas
del tot bonic. La seva estructura s'assembla
molt a la nostra, però la seva manera de
marxar prova que no és pas de la nostra
raça. La petitesse de les seves potes de da-
vant i la llargada de les de darrera deno-
ten que és de la família dels cangurs; però
ell és una varietat dins l'espècie, car el
verdader cangur salta i ell no salta pas.
Nosaltres ell és un espécimen curiós i
interessant que encara no ha estat catalogat.
Com que jo l'he descobert, estic en el mer
dret d'atribuir-me'n el mèrit, donant-li el
meu nom. Així l'he apellat: "Cangur Ada-
miensís"... Deuria ésser molt jove quan
ella el trobà, car ha crescut molt. Ha quin-
tuplicat el tamany d'ençà de la seva arri-
bada; també, quan està malcontent, fa setze
vegades més de soroll que abans.

Intúit d'intentar subjectar-lo; jo he hagut
de renunciar-hi. Ella el calma per la per-
suasió, i li dona coses que al principi li
refusava. Com he dit, jo era absent quan
ella el portà i persisteix en dir que l'ha
trobat al bosc. És ben curiós que sigui sol
en la seva espècie, i amb tot, és així, car jo
m'he esgarrellat aquestes darreres setmanes
cercant-ne un altre per afegir-lo a la meua
col·lecció i servir de camarada al primer.
Segurament, seria més calme i podriem cui-
dar-lo més fàcilment, però no he trobat
res; cap vestigi d'ell, i cosa sorprenent, no
he vist cap rastre. Ell viu certament sobre
terra; per força, llavors com s'ho fa que
no deixi cap senyal? He posat una dotzena
de panys, però sense èxit; he agafat tota
mena de petits animals, però cap d'aquesta
espècie; tots s'han deixat agafar, penso,
per curiositat, per tastar la llet que poso en
les meves trampes, però no en beuen mai.

3 mesos després.—El cangur segueix fent-
se gros; és molt curiós i inquietant. Jo no
he vist mai un animal ésser tant lent a
atènyer la seva talla. Ara li surt pel al
cap; no és pas el del cangur; s'assembla
als nostres cabells, però més fi i més
dolç, i en lloc d'ésser negres, són rossos.
Perdria segurament el cap volent aprofun-
dir aquest curiós fenomen, aquest caprici
de la natura. Si almenys jo pogués agafar-
ne un altre! No hi compto pas. És l'única
mostra d'una nova varietat; és evident. He
pres un veritable cangur i l'he portat, pen-
sant que el nostre fenomen estaria conten-
t en la seva solitud de tenir un company;
creia ésser-li agradable menant-li un animal
qualsevol, adient a la seva espècie; li de-
mostraria simpatia en sa trista condició, po-
bre ésser perdut aquí en mig d'estranyes que
ignoren les seves habituds, i no saben ve-
nir-li a l'ajuda. Vaig equivocar: a la vista
d'aquest cangur, fou pres de violents atacs
de terror; vaig comprendre immediatament
que ell no n'havia vist mai abans. Mon po-
bre petit animal cridaner em fa llàstima,
però jo no sé com fer-lo feliç; si tant
sols jo pogués peixar-lo! Com més ho pro-
vo, menys reixo; això em cor-parteix d'as-
sistir a les seves crisis de tristesa i de
desesper. Voldria engegar-lo, però ell ho
sabria. Seria cruel i dur per part nostra, i
ella no m'ho perdonaria pas. I després ens
trobaríem sols sense ell, car no puc pas tro-
bar el seu semblant.

5 mesos després.—No és pas un cangur;
no, com comença a tenir-se dret agafat als
dits d'Eva; fa algunes passes sobre les seves
potes de darrera, i s'aclofa a terra. És cer-
tament una mena d'ós; però no té ni cua ni
pellusa fins ara. Continua engrandint; és
curiós, car els ossos atenyen llur talla força
més aviat que aquest.

Els ossos són danysos (d'ençà de la
nostra catàstrofe), i no em fa cap goig de
veure aquest rodar entorn nostre sense
morir. Jo he ofert a ella un cangur si
volia desfer-se del seu ós, però ella no
ho vol pas; li és indiferent de fer-nos córrer
els danys més estereïdors. Ella no era
pas així abans de perdre el cap.

15 dies després.—He examinat la seva
boca. No hi ha pas perill encara, no hi té
més que una dent. No té cua tampoc. Fa
més brogit que mai i principalment a la
nit. Aquest brogit m'és odiós; hauré d'a-
nar-me'n; però tornaré, el matí, a veure al

Del balconet estant

moment del desdèjuni si no se li posen altres dents. Si en té una sèrie, jo el treuré, de bon grat o per força, tingui una cua o no, car un ós no té pas necessitat de cua per esdevenir perillós.

4 mesos després.—M'he absentat un mes per caçar i pescar. Durant aquest temps, l'ós ha après a gaudir del sol sobre les seves potes de darrera; diu "poppà i mommà". És certament una espècie molt curiosa. La semblança dels sons que emet amb els mots pot ésser purament accidental i no tenir altra significació especial, però adhuc en aquest cas, el fet és molt curiós, car cap altre ós no es condueix com aquest. Aquesta imitació del llenguatge humà, afegida a l'absència total de pel·lusa i de cua, indica que pertany a una nova espècie d'ós. El curs de l'estudi serà extremadament interessant. Mentrestant, vaig a emprendre una expedició llunyan a fer recerques a fons. Certament deu existir-ne un altre, i el meu ós serà menys perillós quan haurà un company de la mateixa raça. Parteix immediatament, però abans li posaré morrió.

3 mesos més tard.—La meua cacera ha estat fatigosa, però infructuosa. Durant aquest temps, sense sortir de la propietat, ella ha pres un segon ós! Ja és tenir sort! Jo hauria caçat cent anys per aquests boscos, sense fer una troballa semblant.

3 mesos després.—He comparat el nou ós amb el vell; és cert que pertanyen tots dos a la mateixa raça. Ella apella aquest nou vingut Abel.

Volia empallar-ne un per la meua col·lecció, però per una raó que ignoro, ella s'hi oposa enèrgicament. He renunciat, doncs, a la meua idea; mes he fet mal fet de cedir, n'estic segur. Seria una pèrdua irremediable per la ciència deixar-los escapar. El més vell és menys salvatge que al principi; riu i parla com un papagai, és sens dubte la freqüentació d'aquests ocells que li dona aquest talent, car posseeix el do de l'imitació fins a un grau molt alt. M'astoraria de valent si un bell jorn em transformava en papagai, i amb tot no em sorprendria, car ha passat per moltes metamorfosis d'encà del que era peix.

El més jove és tan lleig com era el primer, té el mateix tint grogós i rogenc, la mateixa testa pelada sense gens de pèl.

10 anys més tard.—Són xicotets grans; ho havem descobert ja fa temps. Es llur arribada al món sota aquesta forma exigüa i mal definida que ens havia induït a error, nosaltres no hi estàvem acostumats. Hi ha filles ara. Abel és un brau xicot, però Cain hauria fet millor de romandre un ós.

Després de tants d'anys, m'adono que m'havia equivocat en el compte d'Eva. Decididament val més viure amb ella part de fora del Jardí que sense ella pertot endins. Al començament, la trobava massa xerraire; ara, en seria desolat de no sentir la seva veu!

Beneïda sigui la catàstrofe que m'ha unit a ella revelant-me la bonesa del seu cor i l'encís del seu caràcter!

Aquest és mon testament pel gènere humà. Eva i jo, proveïts d'un estol de filles i xicotets; són el raig de sol dels nostres vells dies; si bé, alguna vegada els trobem petulants; porten entorn nostre tals effluvis elèctrics que sovint el temps esdevé oratge; quan els núvols tornen massa menaçadors, jo els oposo el paraigües de la meua indiferència; Eva fa altre tant per la seva bondat.

L'hora és vinguda de reposar i cedir el lloc a la nostra bullanguera progenitura deixant-li la tasca de perpetuar la meua raça.

Eva és fa vella, en efecte: ja no treu peixos i no té enveja d'atrapar cangurs, ni óssos; menys jolius que fa deu anys, ha perdut l'escalat de la seva cabellera i la blancor de llet del seu cos (probablement també les seves il·lusions). El seu cor únicament no ha variat: roman el tresor de la meua vellesa i no ha pas revestit aquestes arrugues disgraciades que jo deploro tant sobre la figura d'Eva (almenys si n'hi ha, jo no les veig pas).

Jo, he acabat per trobar que tots els dies podrien ben bé ésser diumenges: em moc difícilment i puc a penes arrossegar les meves cames afeblides a la cacera. Breu, em sento esdevenir "un pobre vell caminant".

M'accontentaria doncs de vetllar la meua progenitura i de viure sobre els meus records bo i somniant en els dies benèfics que Eva em perseguiu en els recons del meu soplug!!!

Els meus fills semblen més espavilats que jo; ells han avantatjósament capgirat els papers i no esperen pas que llurs companyes vinguin a empaïtar-los; prenen la davantera!

Es el resultat fatal de l'evolució de la meua raça.

Cedeixo doncs el pas a la meua progenitura bullanguera; lleugo als meus fills els meus "poders tumbalejants". Ells són joves, que se n'aprofitin; que portin alt i dret l'estendard Adamensis!

"Pas a Cain; Pas a Abel!"

M. A. CAMPRUBÍ, trad.

Trobar dones lletges que tinguin el coratge de reconèixer-ho públicament no és un fet comú. Això no obstant, el fet s'ha esdevingut a Amèrica amb la fundació del "Club de les dones lletges". Per pertànyer al club no cal ésser lletja en extraordinària manera, n'hi ha prou de tenir aquella irregularitat estètica que moltes dones tenen. El Club es proposa diferents objectius: partint del suposat fet—generalment admes com a ver—que la dona lletja té molta més intel·ligència i gràcia que la bonica, haurà d'enriquir-se aquestes qualitats amb altres elements: elegància, bon gust, suavitat de gestos i de veu, encis intel·lectual, etc., fins a poder competir aventajósament amb la bellesa física. Assseguren les fundadores que la dona preparada així serà doblement perillosa. Es sempre veritat allò que ja va dir Balzac: "si una dona lletja es fa amar, es fa amar follament."

Aviat, amb l'entrada del setembre, hom començarà a parlar de coses de teatre, d'obres en preparació, d'estrenes a fer. Hom contarà dites i anècdotes.

Veus-en aquí una de tantes, esdevinguda a Berlín, i que no voldríem pas que tingués ací imitadors.

El senyor Thomalla havia intentat, sempre inútilment, "durant vint-i-cinc anys", que li representessin una comèdia seca, que duia per títol: "El marit viu". Per fi la direcció del teatre s'havia deixat convèncer i un d'aquests dies, diumenge, la comèdia havia d'ésser estrenada. Però un actor, un dels qui jugaven més cabdal poder a l'obra s'indisposà, i l'estrena hagué d'ésser ajornada. El senyor Thomalla, ignorant el fet, anava bufat i encongí alhora al teatre a recollir les palmes del seu triomf.

Arriba al teatre. I així que li innozen l'ajornament de l'estrena, li tomba el cap, li agafa un atac cardíac i mor, el pobre, allí mateix, als braços del director.

Què faríeu si haguéssiu de tornar a viure?—Aquesta suggestiva pregunta ha estat posada per "Le Soir", diari de París, a diverses personalitats. En recollim algunes respostes.

Raimon Poincaré:—Què sé jo? D'una sola cosa sóc segur: que cercaria de trobar bons amics com ara vós.

La duquessa de Rohan, escriptora:—Es un bell problema... Es pot saber ço que es faria? En pensar-hi, el somniem transportats vers florids horitzons i joioses ribes; però la raó m'eixala, em reclama cap a la realitat com un enèrgic gest de mà indicadora, i m'assenyala que si havia de tornar a viure faria... el mateix que he fet.

El poeta Miquel Zamacois:—Si se suposa que recompraria la nova existència coneixent la ja viscuda, podria estar cert que en faria una "segona edició", això sí "corregida i augmentada"; treuria de la malleta el paquet de les il·lusions i hi posaria el de les precaucions.

Alfons Franck, president de l'Associació de directores de teatre:—D'ençà dels setze anys, el meu pare, sastre, em va posar a treballar: fui viatjant de comerç, representant, agent d'assegurances, dependent de casa el meu pare, actor, periodista, secretari teatral, director i fundador de teatres... I si hagüés de tornar a començar, faria això mateix, absolutament!

La senyora Brissot, filla de Francesc Sarcey, i distingida literata:—Crec que tinent els mateixos dots i els mateixos defectes de temperament i d'atavisme, no podria menar la vida de manera diferent de la que he menada.

El coronel Sadi-Carnot, fill del President del mateix nom, assassinat:—Nosaltres no conduïm la vida, la vida ens condueix, a nosaltres: hom no s'escapoleix de les conseqüències de l'herència i de l'educació. De vells, podem experimentar recances i remordiments; però és rar que la vida duta no ens aparegui com l'única que havíem de dur.

Ara que els soviets manen... podríem dir alguna cosa de l'origen i significació del mot Tzar.

El títol de Tzar, ha reemplaçat el de gran duc de Moscóvia que portaven els antecessors de Pere el Gran. Hom està generalment d'acord a negar que el mot Tzar sigui una corrupció del mot Cèsar que era el títol genèric dels emperadors romans, i del qual sembla que prové el títol de Kaiser dels sobirans alemanys. Contra aquesta etimologia hi ha un fet molt característic, que és el que fa referència a què, quan Pere el Gran volgué prendre en 1721 el qualificatiu d'Emperador, va trobar en la Cort una forta oposició; els alts dignataris negaven que el nom Tzar fos equivalent al títol de majestat Cesariana.

Però a Rússia no sempre s'anomena l'Emperador amb el senzill títol de Tzar, sinó que hi sol ajuntar el de les regions o províncies que estan sota el seu domini; així és Tzar de Kessen, Tzar de Polònia, Tzar de la Chersonesa Tàurica.

Segons les darreres investigacions etimològiques, el títol de Tzar és equivalent al de Rei. És una paraula que pertany a la llengua eslava i que es troba en un sentit semblant en les antigues llengües del Nord. Alguns etimologistes el fan remontar encara de més lluny; suposen que deriva de la síl·laba sar o zar que en els dialectes asiàtics designa sobirà, cabdill.

Si això s'admet, en aquest concepte l'Emperador i autòcrata de totes les Rússies hauria tingut predecessors bon tros més antics que els de l'època romana, car els August, els Trajans, els Marc-Aureli són gairebé moderns, comparats amb els Salomó-zar, els Nabucodonaz-zar, els Nabupala-zar i els Balla-zar, pertanyents als temps bíblics.

El temps de veda s'ha acabat; els conills fan l'ull viu i més exierits que els dels temps de Samaniego o d'Irriarte, no s'entretenen a discutir si són galgos o si són podencos, sinó que encara no senten una mica de remor entre les bardisses, fugen comes ajudant-me, rostos avall o amunt, segons la direcció que portin els seus perseguidors.

Però tant com els conills s'han espavilat, ha fet progressos la indústria de l'armeria, per qual motiu a l'època actual corren més els perdigons d'una escopeta de qualsevol sistema que la llebre que a les hores d'ara encara deu estar perseguint el mal caçador de la llegenda.

Això explica que en aquest temps es faci tan bella mortandat de conills,—bella pels tiradors, com se suposa,—descomptant i tot les peces que maten els caçadors amb la llengua, arma destructora de què solen servir-se molts aficionats a l'esport venatori, i amb la que causen sempre ferides mortals de necessitat... de dir mentides.

Totes aquestes consideracions van encaminades a demostrar la oportunitat de la publicació de la següent historieta de caça, tan curiosa com fresca, volem dir esdevinguda un d'aquests dies.

Un farmacèutic de Bergerac, M. G... aficionat a la caça tant com a confeccionar les medicines a base d'aigua de pou, va sortir l'altre dia amb un amic seu a celebrar l'aixecament de la veda.

Quan es trobaven al cor de la muntanya es va posar a ploure; el farmacèutic va refugiar-se a sota d'un arbre, deixant a terra l'escopeta. Tot d'un cop es va sentir una detonació; el farmacèutic va tornar el cap: trobant-se amb la desagradable sorpresa que alguns passos enllà es revolcava per terra grinyolant de dolor i ferit de greua, el seu gos.

De primer moment, va figurar-se que el tret l'hauria engegat el seu company de cacera, però ben prompte va convèncer-se que havia sortit de la seva pròpia escopeta; el canó encara fumejava.

El que havia succeït era que un conill en sortir del seu cau, que era a la vora del lloc on el caçador havia deixat l'arma, havia saltat sobre el gallet, engegant-la, i el pobre gos que es trobava ajeut al mateix indret del canó, va rebre tota la càrrega.

Fins ara havíem vist tot sovint que eren els caçadors els qui mataven els seus gossos, però mai que fossin els conills. Evidentment, el progrés és llei en tots els éssers de la naturalesa.

Es interessantíssima la relació que publica un diari de París, referent a la quantitat de queviures consumits a la capital de França, mentre va estar oberta la darrera Exposició Universal.

Les xifres de tots els articles de consum s'eleva a tan altes quantitats, que només de llegir-les, a un li fan perdre la gana; un se sent embafat només de de figurar-se reunida tan extraordinària abundor de vida.

L'autor d'aquesta curiosa i embafadora estadística és M. Genest, cap dels serveis municipals de proveïment, els càlculs del qual han donat com a resultat que el París indígena i el flotant ha consumit durant la temporada de referència: raves, olives, llonganissa i mantega, 26.307.215 quilos; ostres, 10.531.066 dotzenes; ous, 614.659.280; peix, 40.164.960 quilos; fiambres, dos milions 5.431 quilos; virom i caça, 32.012.323 quilos; formatges, 8.311.122 quilos.

Aquest formidable menú ha estat remullat amb 5.178.321 hectòlitres de vi; 171.347 hectòlitres de sidra i 354.343 hectòlitres de cervesa.

I... bon profit.

Ara estaria bé de completar la informació de M. Genest amb un càlcul tan curiós com fóra d'averiguar quin ventrell es necessitaria de prou capacitat i força digestiva per encabir-se tota aquesta manduca en un sol àpat. La solució no és gens dubtosa: una novel·la d'En Zola: "Le ventre de Paris".

COMENTANT...

—Sí, amic meu, serà, si tant vols, una paradoxa inversemblant, s'ha de convenir però, en què és un gran encert, tal volta, de l'actuació del nostre popular Directori Militar.

—.....? —Es fals. És una faula dels periodistes incults i de roïns sentiments. La censura, no ha estat mai, enemiga del periodisme. La censura és com la bona mare que renya i prohibeix excessos a sons fills pel seu bé. Censura i periodisme han anat sempre units. Vols una prova? Quan l'anada dels sobirans d'Itàlia a Madrid els periodistes madrilenys obsequiaren amb un banquet als seus col·legues italians. El cap de la censura senyor Rico,—com deia molt bé Josep Pla—hi assistia amb el llàpiz vermell a l'orella.

—.....? —Es que els periodistes italians, no tenen ni la vivessa ni l'habilitat política dels periodistes de la Vila de l'Os. On s'és vist renyir amb la censura, amiga del nou regnerador de la pàtria italiana, el colossal Mussolini?

—.....? —Sí, jo aprovo i considero un gran encert, el que hagin nomenat el senyor Rico —l'actual cap de la Censura a Madrid,—director del futur diari "La Nación" orgue del Directori i del P. U. P.

—.....? —Què dius? Quins avantatges reportarà el nomenament del senyor Rico? Home, veig que no ets gaire versat en aquestes qüestions. T'explicaré: primerament ja tenen resolt una part del problema econòmic, car pots estar segur que la seva impremta, no compondrà galeres inútils i per tant, estalvi de temps i de feina. L'original de "La Nación" després de visat pel senyor Rico no tindrà cap necessitat, com és natural, de passar per la censura, car l'experiència del Director és tan competent en aquest ram, per alguna cosa ha exercit el càrrec de censor principal i, inspirats segurament en la perfecció que el senyor Rico ha complert la seva comanda que el Directori l'ha nomenat director de "La Nación" amb la convicció de que sabrà estalviar-los els disgustos que acostumen a donar els periòdics inspirats en idees dissolvents.

—.....? —Home que no llegiu la premsa? Que no vareu llegir les felicitacions dels periodistes madrilenys al seu nou col·lega, ex-cap de la censura i futur Director de "La Nación"?

—.....? —Sí, amic, sí. No em pregunteu res més. Aquest acte del Directori és un encert indiscutible. No en dubteu. Ja tindreu ocasió de donar-me'n la raó.

El meu amic s'allunya amb un aire incredu, escèptic. "Jo" vaig somriure benèvol. El pobret no té gens d'experiència en matèria periodística...

Barcelona, 6 agost 1925.

JORDI JÓKAI

PELS BELLS CARRERS DE MA CIUTAT

CARRER DE FERNANDO
24 i 26. Sastre, Mod. i Camiseria.—BAS I TARRIDA
33. Ganiveteria.—AMERICAN MACHINE.
34. Institut Musical.—Acadèmia Ardevol.

CARRER CORTS CATALANES
457. Inst. elèct., aigua i gas.—RAFAEL SALA.
614. Pelleteria.—"LE RENARD".

CARRER CLARIS
102. Blau Catalunya.—J. LOPEZ LLAUDER.

CARRER DE TALLERS
72. Ceràmica i rajoles.—CASIMIR VICENS.

CARRER MUNTANER
65. Ribas i Ferrer. B. Regina Novel·les escollides

CARRER COMTE ASALTO
15. Mobles a plaços i comptat.—JOSEF MACIÀ.

CARRER BOTERS
4. F. MONFALCÓN. Tapissos pintats i oleografies.

CARRER DEL CALL
1. C. FONT. Mantons Manilla i Mantellines.
9. Llaneria i Sederia.—CASA PUIG.
26. pral. J. COSTA.—Antiguitats d'art.

CARRER DEL PI
13, 2.º. SASTRE.—L. MIR.

CARRER DE SANT PAU
3. Camiseria del Liceo.—JOAN VALLVE.

CARRER BALMES
126. RADIO-ELECTRIC Manufacturers.

RAMBLA DE CATALUNYA

15. Pelleteria "La Siberia".—J. TICO.
20. Perruqueria.—J. MAYMÓ.
94. LA ARTÍSTICA.—Brodats i Confeccions.
124. Instal. bones i barates.—Barnadas i Espinet.

CARRER DE LA BOQUERIA
36 i 38. Camiseria.—RODRIGUEZ & FERRER.

CARRER CORRIBIA
2 1.º. Lligues i Tirants CATALONIA.

CARRER VILA-VILÀ
66. Palla i Alfals JOSEF CATALÀ.

CARRER PORTAFERRISSA
22. Ganiveteria i perfumeria.—VDA. DUCHEIN
25. Camiseria A. DE B. CORNELLA.

CARRER ARIBAU
29 i 31. Perruqueria ENRIC SORIGUE

CARRER FONTANELLA
18. Art. Fotogràfics i Radio.—PÉREZ i SÁBAT.

CARRER JOVELLANOS
4. Art. Fot. i treballs de Laboratori.—E. PICAZO

RONDA SANT ANTONI
60. OLLA EXPRESS.—Detalls a Import Acar.

CARRER SALMERÓN
140. Articles fot. i radio.—V. CALDÉS ARÓS.
193. Llamp. Elect. i radio.—RAMON RABASA.

DIAGONAL
460. "Radio Iris".—J. B. MODELELL.

Establiments
MARAGALL
Passeig de Gràcia, 95
BARCELONA

RAMON SUNYER
JOIER

Corts Catalanes, n.º 643
Telèfon 813-S. P. - BARCELONA

FREIXENET
SANT SADURNI DE NOYA

ÉS EL MILLOR XAMPANY

APARELLS I ACCESSORIS
PER A LA

RADIO TELEFONIA

DE LES MILLORS MARQUES

Venda al major i detall

Carrer Canuda, 45 i 47

BARCELONA

DIPÒSIT DE MATERIAL ELÈCTRIC

JOSEP CLAVELL

Solingen-Paris-Barcelona

(Casa fundada per R. ROCA)

JOSEP ROCA

Navalles i Màquines d'afaitar
assegurades
Ganiveteria — Tocador
Taller d'esmolat tota mena d'eines

PLAÇA DEL PI, n.º 3

FOTOGRAVATS

TRICROMIAS—AUTOTÍPIAS

F. CARRERAS CANDI

**NARRACIONS
MONTSERRATINES**

CONTÉ ENTRE ALTRES:

La roca del Gegant encantat - Lo
senyal del Cap de Mort - Lo Ca-
vall Bernat - Lo Vall-Mal - Lo
drama de Sant Miquel - Lo fals
ermità de Montserrat - Lo ban-
doler de Montserrat.

Vol. de 400 pàgs. il·lustrat amb 35 gravats

IMPREMTA ALTÉS

Angels, 22 i 24

Preu: 2 pessetes

Oficina de còpies CASA RENÉ

Circulars - Treballs en estal·l - Rapiditat, bon esment i economia
CARRER DE MONTSIÓ, 18, TELÈFON 4525-A - BARCELONA

PARAIGÜES :: OMBRELLES
VANOS
BASTONS

J. CARDÚS

PORTAFERRISA, 10

BARCELONA

Dolços, dolços, dolços fins
per llepar-vos-hi els deu dits.
La casa més llaminera
la Casa Esteve Riera.

ESTEVE RIERA
Confiter i Pastisser

Pa de luxe
RAMBLA DE CANALTES 9111.

TELÈFON A. 2766.
CARRER DE MALLORCA 507 i 509:

TELÈFON G. 2.

BARCELONA

**LLÀTZER
DE TORMES**

el clàssic de l'humor
demanu-lo
a totes les llibreries

2 PESSETES

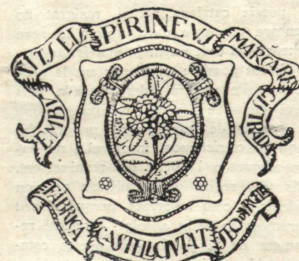
IGNASI FOLCH I TORRES

UNA DONA

NOVEL·LA CONTEMPORÀNIA

A TOTES LES LLIBRERIES

PREU: 3'50 PTES.

TELÈFON A SEU D'URGELL, NÚM. 124
A BARCELONA, NÚM. 2023-A
A SITGES, NÚM. 1383

Fàbrica de Llonganisses, la millor
de la nostra terra.

Demanu a tot arreu la marca

"ELS PIRINEUS"

Quíngles i Escaler

Castellciutat

(Seu d'Urgell)